

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2,40 "

PENTRU ROMANIA
ȘI STRĂINĂTATE:
Pe un an . . . 40.— franci
TELEFON
pentru oraș și interurban
Numărul 750.

ROMÂNUL

REDACTIA ȘI
ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la
administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 lil.
MANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Halul politicei maghiare.

Arad, 31 Octomvrie.

Tronul neronian al contelui Tisza a fost ieri clatinat de-un asalt concentric al opoziției maghiare. Limbile de foc ale patimilor s'au încins vâlvătaie în jurul acestui tron de păcate și se părea, o clipă, că temeliile absolutismului tizzaist stau să se surpe, îngropând în vâltoarea sfâșierilor politice ungurești pe omul, care a ațâțat la extrem aceste sfâșieri.

Dar a fost iarăș numai o iluzie, — un joc de scenă, în fața căruia opinia publică încearcă iarăș disingustul. După căderea cortinei lumii își vede cu amărăciune de nevoile cotidiene.

Nimic din elementele adânci ale vieții parlamentare, nimic din adevărul necesităților reale ale țării n'a vibrat în atmosfera ședinței de ieri a camerei. Distinge ușor și cel mai naiv din spectatori, că încăierarea s'a dat pe interese personale, — că resorturile atâtor înțeleștări surde sunt dorința egoistă de-a acapara puterea, și vanitatea. Nici unul din asaltanții contelui Tisza, nici contele Andrassy, nici contele Károlyi și nici acolitul lor Vázsonyi, nu reprezintă vre-un capital nou de idei și convingeri, — ei ar continua numai, poate cu mici deosebiri de tactică și manieră, aceeași politică și n'ar încerca o refacere a sistemului mizerabil de azi, pentru că ei vin doar din aceeași lume, din care s'a desprins personalitatea contelui Tisza.

Actualul prim ministru își datoretse succesul unui ascendent de energii individuale de aceeași natură, și urile ce a trezit sunt cu atât mai acerbe, cu cât ele izvorăsc chiar din

conștiința unei inferiorități. Dacă n'ar fi așa, deputații din opoziție trebuia să-și depuie mandatele chiar dela început și să facă apel la sufletul populației. De mult luau lucrurile o altă înfățișare, de mult s'ar fi clarificat stările parlamentare.

Cine să se pasioneze de murdăriile halului de azi, când bine știe și cel din urmă cetățean al Ungariei, că la activul tuturor guvernelor dela 1868 și până astăzi, se găsesc dozare la fel de murdare și că majoritățile parlamentare de totdeauna au fost cumpărate cu bani escrocați, cu toate meșteșugurile unui absolutism disimulat. Și dacă e adevărat, că și imoralitatea își are rațiunea ei într'un mediu omogen, — stabilitatea relativă a guvernului contelui Tisza este a se atribui tocmai omogenității temeliilor pe cari s'au organizat toate grupurile din pseudoparlamentul ungar.

De aceea, contele Tisza, câtă vreme va putea să fie viie în sufletul aderenților săi credința, că dispune de toate mijloacele pentru ale asigura mandatele și privilegiile puterii, asalturile disperate ale opoziției vor rămânea zadarnice și opinia publică va fi tot atât de impasibilă ca și astăzi, în fața rivalităților dintre niște grupări deopotrivă lipsite de semnificația unor grupări cu adevărat parlamentare.

Zadarnic vor scrie, — cum fac azi, — ziarele ungurești, titluri paginare în fruntea lor, — zadarnic vor cuvânta despre „căderea prăpăstioasă” a contelui Tisza, câtă vreme nu s'a putut mobiliza încă nici o forță etică împotriva terorismului ce se practică, spre ruina din ce în ce mai îngrozitoare a țării.

Un singur semn de adevărată preocupare de interesele țării, nu pot să dea opiniei publice taberele atâtor conți și baroni pseudo-democrați și liberali. Or nu e caracteristic, că șefii opoziției maghiare nu găsesc alte săgeți decât cele făurite în jarul scandalurilor panamiste? Opinia publică știe doar că aceiași șefi au practicat aceleași norme de guvernământ când erau la putere.

Alte sunt problemele, de a căror ecou ar trebui să se umple încănta camerei. Iată, chiar ieri, s'a imbiat cu atâta putere una din cele mai cardinale chestiuni de viață ale țării: bugetul prezintat de ministrul de finanțe pentru exercițiul primelor șase luni ale anului viitor, 1914. Ministrul a anunțat că guvernul va cheltui, numai în aceste șase luni, *un miliard intreg* — și nu s'a găsit un singur glas, care să ridice problema crizei economice generale și pe cea a crizei sociale acute, deși o mare parte din această oribilă sumă se va cheltui pentru armată, pentru nebuniile „ideii de stat”, pentru repararea atâtor instituții feudale — și nimic, sau aproape nimic, pentru ușurarea mizeriei economice și pentru îndulcirea dușmănilor de rasă, ațâțate până la dezastru.

E împrejurarea fatală, că cuvântul de ordine n'are cine să-l spună, — monarhul nu mai are putere să ație torentul... În asemenea stări cuvântul de ordine va veni din altă parte, de jos și ne întrebăm scârbiți de comedia frivolă la care mai trebuie să asistăm, — va mai întârzia oare mult acest cuvânt?

Ludwig Thoma.

Impresii de călătorie.

Trecând de Ala, familia germană, care pornește în călătorii, se înarmează cu toate sistemele de analiză și de cunoaștere psihologică, pe cari le-a stârmit neîncrederea între oameni, și devine abia acum într-o conștie de superioritate sa. Dela Archenholtz acuma, și poate și de mai departe, dă semne de prevedere deosebită, ținând pe fiecare Italian de un psihic al dracului, fiind convinsă că poporul acesta al Sudului e abia o adunătură de oameni, care trăiește numai din banii strânși în sudoarea feței ai Nemților iubitori de artă.

Credința aceasta se exprimă prin irascibilitatea clocotitoare, prin nemulțumirea nervoasă a atât de inaintatului European dela nord și atât de primitivă bunăvoință părintască, prin zâmbetul ce-i iartă pe acești ușuratici copii ai naturii.

Mama dă seama de bagaje, numărându-le de câte două-trei ori, și aruncă priviri umitoare asupra hamalilor; cele două fiice păzesc cu ochii lui Argus cutiile cu pălăriile lor sau altceva ce le mai este scump pe pământ și prin apostrofări energice, prin vorbe și gesturi, țin să dovedească numai decât că nu le poți înșela așa ușor.

Papa, grav, pășește de ici încolo în jurul a-

cestui grup pitoresc, poate nu atât de iritat, dar totuși cu expresia unei prevederi geniale și a unei energii hotărâte, care-i șade bine.

Camillo, Miltiade, Marcello acesta — sau cum îl mai cheamă — e într'adevăr un băiat destul de detreabă și fiind vesel și nepăsător nu se simte jignit, că oamenii aceștia se îndoiesc de cinstea lui, exprimându-o într'un fel nu tocmai delicat.

Față de privirile fulgerătoare, cari-l străpung, el zâmbeste cu bunătate, e amabil, și-și dă silința să liniștească puțin *famiglia* aceasta atât de sanguinică, asigurându-o cu vorbe și prin gesturi de tot particulare, că e un om de omenie.

Geamantanele le cară iute în cupeu și e gata să-i ajute binevoitor, câtând să mai aline furtuna. Nimic nu s'a pierdut, toate-s aici în rânduială; cu'n gest triumfător Camillo arată spre bagaje: mama socotește, fetele socotesc și ele. **Ecco!**

Cum poate fi cineva atât de năprasnic, nerăbădător, fără tact și nedrept?

Dară la aceasta lui Camillo nici prin gând nu-i vine să se gândească, el zâmbeste într'una și acum, ia taxa îndoită și la schimbatul banilor îi mai strecoară și câteva piese de o valoare mai puțin exactă lui *papa* care anume pentru aceasta făcuse studii speciale de numismatică.

Mama a prins dragoste de cuvântul „*codru*”, dându-i o nuanțare romantică dulceagă. Nu departe de Florenza, în fața dealurilor fermecătoare i-a fulgerat prin minte gândul acesta.

Un codru de măslini, codru de pini, codru de chiparoși, codru de portocali, codru de trandafiri!

Ea îl exprimă cu armonie și atât de dulce, încât ascultătorul observă, trebuie să observe, ce simțire bogată are și cât de impresionabilă e în fața unui peisagiu toscan.

Printre niște amintiri despre ceva cetit sau văzut în teatru; printre niște presimțiri vagi despre ceva poezie, despre ceva la ce ai visat ca copilă.

În codrii de chiparoși se plimbă juni cu părul buclat, înfășurați în haine albe de tot interesante ce cad la pământ falduri bogate, în codrii de chiparoși tremolează *carusi*, în codrii de chiparoși în general fantazia se simte ca acasă.

Realitatea șade alături cu trei bumbi deschiate la vestă și fumează o țigară.

Dacă-l privești însă pe *papă* cuvântul „*codru*” adecă ar trebui să ți se înceie în gâtlee.

Mamă închide ochii și visează despre niște chipuri și fapuri, cari s'ar potrivi mai bine în cuprinsul decorului înfățișat prin acest peisagiu.

Așa!

Suntem deci cu bine în Florenza!

Fetele sunt fericite că toate apar atât de *grozav* de specific italiene: cerul, orașul oamenii.

Progresul economic al României.

— Dela colaboratorul nostru special. —

Paris, 29 Oct.

(S.) Bilanțul politicii noastre externe pe anul acesta, care în curând se sfârșește, l'am încheiat... Din el rezultă pentru noi un profit mare, el marchează un avânt general atât în ceea ce privește forțele noastre reale și creșterea de putere realizată printr-o cucerire glorioasă, cât și în ceea ce privește prestigiul câștigat și încrederea noastră care a rezultat din acest mare avânt politic... Într'un articol publicat săptămânile trecute sub titlul „Inceputul activității interne” am arătat că România nu se va mângâia să înregistreze succese în politica sa externă, ci va căuta să se reorganizeze și să se întărească și în interior!

Această întărire internă, indispensabilă de altfel pentru progresul firesc și fără sguduiri periculoase, se va face prin *emanciparea țărănimii*. Țăranul român, care — trebuie s'o mărturisim fără înconjur — păcatul mărturisit este de jumătate ertat! — se găsește într'o stare deplorabilă, trebuie ridicat economic, cultural și politic. Reforme importante, cari vor săpa o brazdă profundă în ogorul țării, își așteaptă înfăptuirea. Partidul liberal, condus de distinsul său șef, d. Ionel I. Brătianu, a și preconizat aceste reforme, cari vor scoate țărănimii noastre din întunec și mizerie. Ele vor fi: 1. O nouă *improprietare* a țăranilor; 2. Desăvârșirea învățământului rural; 3. Desființarea celor trei colegii electorale de până acum și realizarea colegiului unic, în care să figureze *toți șiturii de carte*.

Vom avea destule ocazii ca să revenim asupra acestor puncte pe cari deocamdată ne mângâim să le indicăm numai. Dorim să vorbim în articolul de față de *progresul economic* realizat în cursul anului 1913 de România. Vom face constatările noastre luând ca bază statisticile oficiale.

Cu toată criza externă destul de acută prin care a trecut anul acesta țara, progresul economic *n'a îndurat nici o stagnare*. De obicei crizele externe, războaiele sau mobilizările produc în interiorul statului respectiv o violență convulsivă internă al cărei prim rezultat este o stagnare sau o încetinire a activității economice. În privința aceasta Turcia, toate statele balcanice cari au făcut campanie și chiar și Austro-Ungria, care a mobilizat și ea, au avut foarte mult de suferit. În România criza a trecut, din punctul de vedere economic, aproape neobservată, grație avuției noastre, a fertilității

solului și a *bazelor foarte solide pe cari stă capitalul național român*.

Ar însemna să exagerăm dacă n'am recunoaște că criza s'a resimțit puțin în comerț. Dar numai puțin și numai câteva luni. Creditul real a rămas neatins, creditul personal a suferit oarecari încătușeri (s'au cerut debitorilor mai multe garanții ca în trecut), dar în general piața română a rămas fermă, afacerile și-au urmat cursul lor normal, tranzacțiunile s'au făcut în condițiuni similare celor normale, n'a fost nevoie de moratorii și avântul economic al țării, așa de pronunțat în anii din urmă, n'a suferit absolut nici o jenă mai serioasă. Dovada cea mai eclatantă că nu poate fi vorba de nici cea mai mică criză economică, este că s'au făcut anul acesta mai multe construcțiuni de imobile decât în alți ani, or este știut că primul semn al crizelor economico-financiare este că lumea nu-și mai investește capitalul în construcțiuni, ci îl ține în rezervă pentru eventualități. S'au construit anul acesta în București câteva mii de case, — ceea ce este un semn că banii abundă. Producțiunea grânelor, bună anul acesta, ne va aduce din străinătate o nouă cantitate mare de aur, care se va revărsa pe piața română și-și va face efectul totdeauna salutar...

Într'adevăr *anul agricol a fost bun*, deși nu excelent. El a fost însă mai bun decât mediocru. Plantațiunea de primăvară a dat o recoltă *superioară* celeia din anul trecut. Lăsăm să urmeze următoarea apreciere întemeiată pe datele oficiale:

„In producția generală a grâului înregistrăm o scădere de 2 mil. hl.; suprafața cultivată a fost mai mică decât cea de anul trecut; *media însă mai mare și calitatea mai bună decât cele de anul trecut*.”

Din totalul producției generale mici observăm: pe când marele agricultor cultivă de predilecție grâul și în general plantele cari sunt mai scumpe pe piață și căutate pentru export, micul agricultor cultivă plante cari în primul rând sunt necesare pentru îndestularea lui. E un mare progres faptul că micii cultivători au început a cultiva grâul, dar precum am arătat producția lor înregistrează o cantitate mai mică.

În general, producțiunea plantelor de primăvară e mai mult decât mulțămitoare, iar în ce privește calitatea, mult superioară celei din toamna anului 1912.

Când vom avea datele statistice ale producției plantelor de toamnă vom putea ști cantitatea generală a producției agricole a țării noastre. Din rapoartele sosite, reese, că în afară de vii, celelalte produse n'au avut de suferit. *Campania agricolă pentru anul viitor, începe așa dar sub mai bune auspicii*. (Din „Minerva”).

Dacă vom adăoga la aceste constatări că activitatea și producțiunea industrială nu numai că n'au stagnat ci au marcat și ele un spor considerabil, întru nimic inferior celui din anii trecuți, vom putea trage concluziunea că progresul economic al țării n'a suferit nici o stânjenire prin gravele evenimente cari s'au desfășurat din toamna anului 1912 încoace, evenimente cari ar fi provocat o serioasă turburare în viața noastră economică dacă bazele noastre economico-financiare n'ar fi fost așa de solide și dacă n'am fi avut șansa unui bun an agricol... Notăm, în paranteză, că producțiunea celei mai importante industrii dela noi, aceea a *petrolului* ce-l exploatăm în bogata regiune Cămpina-Bușteni-Moreni, a crescut enorm și aduce exploatorilor și țării beneficii mari, cari o să crească din ce în ce mai mult, pe măsură ce exploatarea ia proporțiuni mai mari și se face mai sistematică.

Facem cu plăcere sufletească aceste constatări cari sunt și ele o dovadă a vitalității națiunii noastre, stăpâna unei țări fertile, binecuvântate de Dumnezeu. Și ca ultim cuvânt adăogăm: Ce bogată și fericită va fi România când țăranul român va fi emancipat, cult, mulțămît, dacă ea și acum, în condițiuni nefavorabile pentru populațiunea de peste 5 milioane de țărani, este în plin avânt economic!...

Alegerile congregaționale din comitatul Timiș, se vor ține la 12, 13 și 14 Noembrie st. n. Clubul comitatens al partidului național român, în vederea acestor alegeri, în ședința sa ținută în Timișoara la 28 Octomvrie a decretat, că în cercurile electorale unde se poate conta la izbândă să facă următoarele candidări:

Pentru cercul electoral Ciacova a candidat pe domnii Augustin Ghilezan protopop în Ciacova, Vasile Terebențiu preot în Petromány, Romul Cărăbașiu directorul „Timișanei” și Constantin Diminescu proprietar în Ciacova.

Pentru cercul electoral Buziaș pe dnii Dr. Aurel Cosma adv. în Timișoara, Dr. Victor Mercea advocat în Buziaș și Dr. Lucian Georgevici adv. în T. Receaș.

Pentru cercul electoral Varadia: pe dnii Dr. Valeriu Mezin advocat în Timișoara și Dr. Lucian Georgevici advocat în T. Receaș.

Pentru cercul electoral Sag: pe dnii Ioan Oprea adm. protopopesc în Timișoara, Romul Cărăbașiu directorul „Timișanei” în Timișoara și Ioan Russu preot în Parța.

Este de acum dator să stăntă a alegătorilor din aceste cercuri să meargă la alegere și să voteze pe candidații naționali.

Intereselor noastre numai atunci li se va da ascultare la comitat, dacă fișpanul și vicșpanul

Într'un colț de stradă stă ce-î drept, un om de-o înfățișare foarte puțin poetică, care cântă pe-o mandolină ceva despre *stella, bella și amore*. Cu un timbru *grozav* de specific italian.

Papă peste tot locul observă nealinsurile slendrianismului oriental și familiei sale îi ține o lecție despre foloasele binecuvântate de Dumnezeu ale spiritului de ordine și ale sirguinței germane.

Astfel de lucruri ar fi permise la noi, în Germania?

Cum șede aici carnea în fața bolților deschise, de se așează pe ea tot praful de pe drumuri, și cum stau aici golani de stupesc în dreapta și în stânga, iacă ștengarii abia... Ce-i? *Signoria*?) Așa... hm — cum ștengarii aceștia abia ieșiți din găoace aleargă pe urma oamenilor, de cerșese! Aceasta e educația...

Mamă își impune tăcere în acest moment atât de sublim, ca și atunci când pentru prima dată a ajuns la pasagiul acesta însemnat din Baedeker.

Loggia dei Lanzi... m-hm... Perseus de Benvenuto Cellini... m-hm... o copie a lui David de Michelangelo în fața *signoriei*... m-hm... pe locul acesta a fost ars pe rug Girolamo Savanarola... Unde?... Unde?

Intreaga familie e cuprinsă de emoțiune, papă însuși arată oarecare interes.

*) Primăria.

Un vânzător de ziare, cum îi observă, se apropie de ei cu grabă: „Cărți poștale... doriți d-voastră? *Frumoase*... cărți ilustrate? Doriți d-voastră?”

Nimeni nu-i răspunde, dar omul acesta cunoaște bine dorul de știință al străinilor ce cutrieră Italia. El bate cu piciorul în pava.

„Savanarola... qui... a fost arso... qui Savanarola... qui...”

Familia părăsește orice rezervă și mamă îl întreabă vorbind în accent italian: „Savanarola... aci?” „Și... și... in questo punto... qui... a fost arso in... rugo!” Cu gesturi agitate el le arată cum se aprinde un chibrit și gesticulând prin aer le imaginează pălpăirile focului și fumul ce se ridică spre cer, „e combusto... a fost arso... Savanarola... qui...”

Și familia întreagă se înfioară de groaza istoriei lumii. Eară papă fiului interior al Italiei îi strecoară câțiva gologani, ca bacșiș.

„Copiilor”, zise papă, „copiilor, Baedeker e destul de bun, și nime nu poate simți un mai mare respect în fața artei adevărate ca mine, numai să nu exagerăm! Într'un sens oarecare totuși trebuie să te poți desbăra de tirania lui Baedeker. Eu conced, nu-i vorba, că tinerii efebii ai artei sunt chiar îndatorați, de a studia până și fiecare amănunt, dar eu, ca un om practic care mă lupt cu greutățile vieții, cum vin eu, să mă las purtat de nas de toți Baedekerii!”

„Na, nu! Nu ne ținea atâta cazanii!” replică mama, „și dacă copiii acasă vor să aibă ce povesti despre Italia, eu cred că trebuie s'o facă cu chibzuință și rânduială. Tu într'aceea poți să te înfunzi în berăria cu bere de Pilsen, pe care ești fericit, că ai descoperit-o”.

„Se înțelege, că voui și merge în colo, și voi dacă ați fi sincere ați trebui să concedați, că vecinii Lippi și Lippinos, sau dracu știe cum îi mai chiamă...”

„Dar — Otto!”

„Ei, — da, eu am tot respectul pentru acești măiestri ai *renașanței*, dar nu-mi vorbiți palavre! Voi încă v'ați săturat acuma de toți oamenii ăștia!”

„Fă-mi plăcerea Otto, — da? Fă-mi plăcerea și nu mai vorbi așa! Eu aici nu pot suferi așa ceva, aceasta mă exasperează, imi nimicește... toate iluziunile. Eu cred, că aici cel puțin ai putea să renunți și tu, să-ți tot aperi convingerile tale prozaice, imi nimicește... toate iluziunile. Eu cred, că aici cel puțin ai putea să renunți și tu, să-ți tot spui convingerile tale prozaice...”

„Oh! oh! Prozaice! Tu te întrece numai, Wilhelmino, eu nu voesc să mă exprim mai deaproape, dar știi tu, ce comedii mai înscenați voi pe aici, aceasta se cheamă extaz? Și eri ați făcut-o în fața altui tablou. Acela cu crucița*) era tocmai pe partea cealaltă!”

*) În Baedeker toate tablourile mai însemnate sunt însemnate cu o cruciță.

stie că în congregație aceste interese sunt susținute de un partid puternic.

Astăzi nu numai dreptatea cauzei învinge, ci și forța, iar forța este în mâinile alegătorilor. Soarta intereselor noastre e în mâinile lor.

Deschiderea bisericilor și școlilor aromânești din Macedonia. O telegramă oficială sosită din Atena guvernului român, anunță că Duminică s'a deschis în orașul Veria din Macedonia, biserica românească și că s'a oficiat slujba în limba română, de față fiind reprezentanții autorităților și numeroși credincioși. Prin aceeași telegramă se anunță că colonelul Masalla, comandantul jandarmeriei din Macedonia greacă, a luat toate dispozițiile ca să se garanteze libera funcționare a tuturor școlilor și bisericilor aromânești din întreg ținutul.

Societatea pentru teatru.

Raportul secretarului literar.

(Continuare)

Sunt firm convins că publicul nostru va privi cu alți ochi, în mare parte, prestațiunile viitoare teatrale, muzicale, literare în genere — după o lectură de 2—3 ani a revistei contemplate de mine ca un ceva întreg. Nu vor dispărea cu totul naivitățile, cari sunt înaintate la concurs spre premiare (ar fi o utopie!), dar în mare parte se va ameliora aprecierea estetică a noi.

La un neam cum este al nostru, astăzi când se sbate între exrtemele cele mai mari, văzând ce au străinii și constatând ce avem noi — e prea firesc ca neliniștea aceasta să se transplante și asupra aprecierii unei încercări ca cea de față. Astfel îmi explic eu neliniștea parțială, când se apreciază apariția noului organ de publicitate.

La noi este și mai grea poziția, decât este bunăoară la poporul german sau francez, când editezi o astfel de revistă. Fiecare clasă socială se crede îndreptățită să pretindă ceva pentru ea și până când revistele franceze și germane se specializează, bifurcându-și activitatea, alegându-și o anumită clasă de oameni, la noi — din lipsă de mijloace necesare — trebuie să multumim de multe ori mentalități deosebite într-una și aceeași revistă. De aceea a fost grea și situația „R. t.”, dar cred că am nimerit tonalitatea necesară, vorbind cu învățătorimea, cu preoția și cu intelectualii noștri dela sate și orașe. Lor vreau să le dau puțină să transplante ce credem că este de cuviință în popor și să se bucure și ei de opere scrise pentru dănsii, special.

Mai amintesc aici numai câteva teme atinse în coloanele „R. t.”, ca să se convingă ori și cine că articolele publicate sunt vrednice de a figura

într-o revistă teatrală, care-și pricepe misiunea în sânul populației noastre: chestionare pentru diletanți (ce piese le plac, de ce și în ce împrejurări?), biografii de scriitori dramatici mari, de compoziști, actori, mari (R. Wagner, Mascagni, Gh. Dima, Agata Bârsescu, etc.). Piese teatrale vrednice de jucat (canonul așteptat de zeci de ani, de care însă nu s'a apucat încă nimeni până în ziua de azi!); amintiri despre Caragiale, Iosif, scriitori dramatici de seamă; programe pentru sezători literare-muzicale la sate și la orașe; 2 conferențe, retipărite și în broșură; scrutați din trecutul teatrului românesc în Ardeal; cronici bogate despre toate articolele referitoare la teatru, din revistele și jurnalele noastre; pe lângă acestea a mai publicat „R. t.” până acum două piese teatrale și a început rubrici interesante referitoare la dramele străine de seamă (cu probe traduse!) și la „greutățile începutului”, la sate și orașe. Chiar și numai această enumerare cred că este de ajuns să convingă pe cineva că o revistă, care aduce astfel de lucrări, are dreptul de existență.

Pe încetul vom aminti în revistă aproape tot ce s'a scris de seamă în literatura română, fie ca manifestare de artă dramatică, fie ca literatură frumoasă, aceasta în rubricile rezervate pentru adunarea materialului bun pentru sezători literare, muzicale. De aceea redactarea cum mi-o închipui eu recere lectură extinsă și o bibliotecă mare la dispoziție.

O mare greutate a fost și este lipsa totală a unei sume rezervate numai pentru colaborări. „R. t.” n'are puțină să-și plătească colaboratorii, deocamdată. Cu toate acestea am avut să înregistrăm până acum prețioasa colaborare a unor scriitori de seamă, cărora le mulțumesc și pe calea aceasta pentru serviciul dlor „oferit benevol.”

Revista aceasta nu mi-o închipuiesc, la nici un caz, ca punct culminant al întregii noastre activități, căci știu că numai reprezentațiile de pe scenă sunt adevărat teatru — dar ca un factor important, de prima ordine, cred că este chemată să ne facă cele mai mari servicii. Va veni un timp, (nu cred să mă înșel) în care „R. t.” va fi una din cele mai cetite reviste, fără de a face concurență altor publicații, ci numai în urma articolelor publicate referitoare la mișcarea teatrală.

Imi bazez precizările acestea și pe zecile, pe sutele de scrisori, cari le-am primit din toate părțile. Faptul acesta este îmbucurător pentru instituția noastră. Dragostea față de teatru există și se află și tendința spre o ameliorare a stărilor noastre anarhice.

Nu este locul aici să mă extind asupra scrisorilor acestora primite, cu toate acestea relev momentul, că primesc zilnic programe (afișe) teatrale din toate părțile în urma apelului meu pentru fondarea unei arhive de afișe. Colecția s'a sporit în timpul din urmă îmbucurător. Într'unul din nr. vii-

toare ale „R. t.” voi publica o listă a pieselor jucate, după cum se obicinua în anii trecuți din partea dlor Vasile Goldiș și Dr. Iosif Blaga.

Activitatea mea nu s'a mărginit numai aici: am văzut cu ochii mei proprii scene modeste, cari așteaptă piese ușoare de reprezentat. Te întrebă învățătorii și părinții în zeci de orașe și sate: Ce să jucăm? E ușor să te pui pe punctul de vedere: piesele cari se pot juca aici, nu sunt artă adevărată, când știi însă că pentru românism fiecare picătură de acestea aduce mai de grabă spargerea pietrii (gutta cavat lapidem!) — te uiti cu alți ochi la manifestațiile acestea, cari poate între alte împrejurări și-ar evoca un surâs pe buze. De aceea am început să public o serie de piese pentru tineretul școlar. Decât teoria e mai bun aici exemplul. Am dat la tipar pe „Micul mincinos”, care a apărut (No. 39 din Bibl.) și vor urma alte piese pentru băieți și fetițe: „Capra cu trei iezi” de dl Radu Prișcu (sub presă*), apoi de dnele Constanța Hodos, Maria Cioban, etc. Pentru intelectualii mai în vârstă am tipărit: „Invingeri strălucite”, loc. după Courteline (Nr. 38 din Bibl.), „Militărește”, com. în 1 act, de I. Russu Șirianul, (Nr. 40). „Zoe” com. 1. de Ives Mirande (Nr. 36). Mai așteaptă să fie tipărite piesele: „Aur” de Augier, trad. V. Stoica (din anul trecut), „Păcatul” dr. țărănească de Erkmann-Chatrian, loc. de mine, „O lecție”, com. în 1. act de Jules Claretie, trad. de S. Brănescu.

Mai am la îndemână, punând la dispoziția comitetului traducerea din Turgheniev: „Pânea altuia” (pentru intelectualii) și prelucrarea din Holberg: „Toderică” (pentru țărani).

Tot în domeniul acesta, al răspândirii pieselor bune străine, cade și colaborarea mea la traducerea lui Iosif „Wilhelm Tell” de Schiller. On. Comitet mi-a dat imputernicirea să prefațiez volumul și să scriu notițele explicative. A trebuit să cetesc traducerea lui Iosif de 4—5 ori, ca să cântăresc cuvintele românești și să dau cu socoteală, cari cuvinte ar trebui explicate unui cetitor mai puțin versat într'ale literaturii și istoriei culturale. Încă nu știu cum a fost primită această muncă a mea din partea oamenilor competenți, dar cred că n'am săvârșit o lucrare de prisos. Ce minunat ar fi să avem prilejul în fiecare an cel puțin odată să edităm astfel de opere neperitoare, ca acest „W. Tell”, care — sunt sigur — va pătrunde adânc în masele cetitorilor noștri!

Pe lângă opere clasice va trebui să ne îngrijim și de lucruri mai ușoare. „Ce să declamăm?” și „Ce monoloage ne recomanzi?” se aude de sute de ori pe la noi. În privința aceasta nu stăm prea strălucit.

De aceea m'am hotărât să public în „Bibl. teatrală” și altundeva piese de declamat și monoloage pentru diferite vârste.

*) A apărut (Nr. 42 din Bibl.)

„Să știi Otto, că eu îți declar odată pentru totdeauna...”

„Ce, dragută?”

„Eu îți declar odată pentru totdeauna, că noi renunțăm cu multă plăcere atât la tovărășia, cât și la comentariile tale. Eu nu voiesc ca fiecare clipă sfântă să mi-o...”

„Oh, oh!...”

„Da, da, Otto, eu nu voiesc ca extazul sfânt de care-s cuprinsă, să-mi fie spulberat. Mergi tu la berea ta...”

„Chiar așa am s'o și fac!”

„Mergi sănătos! Și nu ne mai nimici cele mai sfinte impresii... Ahna eri era, pot zice, de tot consternată de glumele tale despre Madonna sixtină...”

„Pe aici doară nu există nici „Madonă sixtină, Wilhelmina...”

„Se 'nțelege, că nu...”

„O știu din întâmplare... acea-i prin Dresda! Profesorul ăla blond doară un ceas întreg mi-a bătut capul cu ea...”

„Ei bine, atunci era una alta. În orice caz fata era de tot indignată, că cum era ea cuprinsă de extaz...”

„Oh! oh!...”

În realitate, adică papă avea dreptate.

De bunăseamă că nu în ce privește mania sa lipsită de tact de a face într'una glume pe soco-

teala aplicărilor artistice ale familiei sale, ci, așa, în general și peste toate.

Dacă într'adevăr ar veni vorba să fim sinceri, nu e oare aceasta plicisitor, să tot primești într'una atâtea icoane sfinte?

De răul lor și se incurcă în cap toate itele gândirii și la urma urmelor, în fond, nu e una aproape asemene ca și cealaltă? Și pentru aceasta să-ți se înnoaie picioarele în fața atâtor tablouri „vestite?”

Și pornirea aceasta lăuntrică, care te silește, să alergi dela un lucru demn de văzut la altul și grija aceasta, ca nu cumva să nu-ți implinesti tot programul unei zile. Ca în școală!

Nee! Ziceți d-voastră că vă place, eu înțeleg altfel frumosul. Aceasta plăcere curată de bună seamă că nu-i!

Pe încetul abia, până ce-ți întocmești trailul într'un oraș străin, dar după aceea observi cu mirare, că felul de a petrece e, așa zicând, o avere comună a Europei, fiind încetățenit și aici ca peste tot locul. Papă-l afla în *birreria*, unde capeți bere proaspătă de Pilsen și poți șede destul de lung; damele-l află în *tea-room* unde regăsesc toate distracțiile și plăcerile de acasă. Vioarele cari schelălăiesc ultimul vals din vre-o operetă, și *one* și *troo step*, și dulceturi — *toltschi*, cum zicea mamă, care zi de zi progresa într'u cunoașterea limbei italiene, — și ofițeri tineri și de-o frumusețe particulară și pălăriile de primăvară de o

dragălășenie particulară, scurt, întreaga atmosferă a internaționalului *tea-room*, în care punct 5 ceasuri întreaga Europă, care n'are ce face, se admiră reciproc și schimbă formule de politețată. Damele se mai înviorează de chinul ce-l îndură umblând prin muzee și se leagă în înălțate pe aripile ultimului vals la modă, cuprinse de visări dulci.

Ce-ți mai e atunci de *renaesance* și de *tschincvetschento*?

Aceste dispar în valurile vieții elegante, se înneacă în berea de Pilsen.

Odată pe zi totuși amintirea datorințelor față de societate reinvie: când Alma și Elvira le scriu prietenelor cărți ilustrate.

Spre acest scop ele aleg ilustratele cele mai *grozav* de specific italienești, peisage toscane, codrii de chiparoși și de măslini, sau reproduceri după acele tablouri, a căror contemplare obligatorie, s'o mărturisim sincer, cam strică tot farmecul unei călătorii prin Italia.

Jos se mai adaug unele vorbe pline de însuflețire: „E nespūs de frumos!” „Nici nu vă vine a crede, ce frumos e pe aici!” „Fiecare zi o nouă surprindere!” Și mamă, care are un suflet atât de bun, nu uită să mai spuie o vorbă pentru acei de acasă, pe care-i iubește mai mult: „De ce nu sunteți și voi pe aici să gustați toate frumusețile aceste?” Și iubiiți de acasă primesc ilustrate cu un zâmbet cu tăle, dacă au încercat acuma comedia, dar cu o invidie de necrezut, și totuși cu in-

Două broșuri de acestea sunt gata peste câteva zile**). O broșură se tipărește la Ciurcu, în Bibl. noastră „a doua — mai mare, la Bornemisa, în Orăștie. Sunt 8 monoloage, originale și localizate, apoi poezii de recitat — cari sper să fie potrivite pentru trebuințele noastre. Numai viitorul va putea adevări dacă am dreptate. Cu aceleași greutăți avem să ne luptăm și aici: cu lipsa de bani. O seamă de scriitori talentați și-au oferit serviciile societății noastre, așa d. e.: Z. Bărsan, Ciotori, V. Eitimi, Ion U. Soricu, Dr. I. Broșu, etc., dar n'au putut fi luați în considerare, deocamdată, deoarece mijloacele bănești nu ne permit aceasta.

Intre astfel de împrejurări e greu să dai îndemnuri, dacă n'ai puțința să onorezi munca intelectuală după merit.

Plănuiesc tipărirea unei broșuri foarte interesante despre „Public și teatru” — un studiu a prof. univ. Volkelt din Lipsca. Traducerea am terminat-o. Va putea apărea în „Bibl. teatrală” sau într'altă formă. Este o analiză fină și justă a psihologiei publicului din teatru și ne va aduce și nouă servicii.

Biblioteca societății noastre s'a înmulțit cu publicațiile valoroase ale „Academiei române” și ale „Asociațiunii”, trimise gratuit la cererea noastră. Din suma de 200 cor. am cumpărat cărți și reviste în valoare de 154.37 cor. Acum avem 400 de volume în bibliotecă.

Propaganda, care am făcut-o în jurnalistică, în decursul anului, cred că este cunoscută. On. comitet. La fiecare ocazie am scris articole informative în „Gazeta Transilvaniei”, „Românul” sau „Cosinzeana”, despre Mascagni, despre Cavaleria rustică, despre scriitori dramatici de seamă.

Nu știu dacă am putut convinge pe onor. comitet despre munca utilă, care am început-o numai, deocamdată, depusă în decursul acestor luni — de una însă sunt sigur: dacă mi s'ar da puțința să perseverez pe cărarea apucată, în direcția descrisă până acum, cred cu tărie că mișcarea noastră teatrală numai câștiga va putea.

Ca la ori ce seamă și aici principiul „festina lente”, grăbește încet. Eu cred că am început să batem o cale, care ne va duce la țintă. Să nu desperăm, neobservând poate, deocamdată, roadele evidente! Le vor gusta urmașii noștri sau chiar și noi, în anii înaintați ai vârstei.

Oferindu-mi serviciile societății, ca funcționar definitiv, închei acest raport despre activitatea mea din lunile din urmă.

Dr. Horia Petra-Petrescu.

***) Au apărut.

vidie, dacă de abia de acum le vine rândul. Și apoi se întorc acasă în *tea-room*, unde ascultă schelălăitului vioarelor și văd ofițeri frumoși și pălării nouă!

Cultura produce o oarecare asemănare în concepțiile despre viața și în felul de a trăi al oamenilor.

Pe drum spre casă.

Papă deosebit de bucuros, că după două zile va putea deveni iară sclavul tuturor obiceiurilor sale particulare, mama înlăuntrul său tot atât de fericită, că în curând va putea istorisi atâtea despre călătoria sa în Orient, fiind totodată liberă de toate incomoditățile acesteia, fetele strălucind de plăcere.

„Adecă”, zise papă, „în realitate, călătoria aceasta totuși a fost colosal de interesantă și instructivă. Orice păreri ai despre Italia, aceste n'au a face, dară adevărata pricepere pentru frumos și pentru artă totuși numai aici o poți dobândi. Acuma cu un alt ochi par'că privești lumea, — dar cu toate acestea e într'adevăr famos, că ne reîntorcem în fine acasă”.

Un gest plin de desgust al soției sale îl face să tacă.

Damele într'adevăr sunt nesincere și au un dar nemărginit de a juca teatru.

Poate că în nici o altă chestie și niciodată încă mama nu era atât de împăcată cu vorbele soțului ei, ca în ce privește disprețul acesta nemărturisit față de *tshincvetschento* și orice for-

Dela Asociațiune.

Cursuri pentru analfabeți.

Circulară către direcțiunile desp. „Asociațiunii”.

Domnule director!

Vremurile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neștinței și a-l ridica în rândul neamurilor culte, conștii de menirea lor pe lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va avea o puternică cultură națională, care îl va ajuta în lupta pentru existență alături de celelalte popoare.

Condiția primă a oricărei culturi conștie e cunoștința de carte, fără de care astăzi un popor nu-și mai poate îndruma soarta pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoștinții de carte. Putem spune că analfabetismul e cauza la mai toate relele de cari pătimizește poporul nostru.

E timpul suprem ca toți cărturarii să se aștearnă pe muncă serioasă pentru a scăpa țărani de rușinea analfabetismului, care constituie o primejdie pentru însăși existența națională a poporului nostru.

În anii din urmă „Asociațiunea” și-a dat toată silința să organizeze cursuri de analfabeți. În multe părți ele au reușit și au dat rezultate îmbucurătoare. Nădăduim că și Consistoarele o vor sprijini în această străduință a ei.

Asociațiunea își ține de datorință a îndemna și în acest an toate despărțămintele sale să reieze aranjarea cursurilor de analfabeți în toate comunele de pe teritoriul despărțămintelor.

În ce privește organizarea acestor cursuri să servească de îndrumare următoarele:

1. Directorii despărțămintelor să trimită această circulară domnilor preoți și învățători, invitându-i ca într'o Duminică sau sâmbătoare, după terminarea slujbei, să aducă la cunoștința poporului înființarea cursului de analfabeți, explicându-le însemnătatea lui. În aceeași Duminică să înscrie pe toți țărani (bărbați și femei) cari doresc să urmeze cursul.

Propaganda pentru înscriere să urmeze și după aceea la toate ocaziile potrivite.

2. Cursurile vor dura din Noembrie până în Februarie. Cursurile se vor ține în fiecare săptămână, în 3—4 zile, câte 2 ore, mai ales seara. În caz când numărul celor înscriși la curs ar fi prea mare, se vor împărți în grupuri (grupul femeilor și bărbaților sau grupul tinerilor și bătrânilor). Cursurile se vor ține în școală sau în alt loc potrivit. Cheltuielile de luminat sau încălzit le va suporta comuna politică sau bisericească eventual se vor acoperi dintr'o colectă făcută între cei înscriși la curs.

mă de cultură impusă ei, și cu toate aceste ochii ei exprimau într'un fel aproape frapant o adâncă durere pentru incultura lui!

Și pe lângă aceasta ea își privea pe fereastră cuprinsă de atâtea visare și nostalgie, de par'că niște puteri tainice ar atrage-o înapoi spre Florenza—Firenze, cum obicinua ea să scrie pe ilustrațiile ce le trimitea iubitorilor de acasă — de par'că setea ei după toate frumșetele *renaesancei* ar fi vecinic neistovită.

Și o făcea cu atâtea aparență de adevăr, că chiar și el, cunoscătorul cel mai intim al sufletului ei, aproape cât pe ce, s'o creadă.

Trecând de Milano, la Zürich, aproape era să-și uite rolul.

S'au fost oprit acolo cu toții și la prânz în Hotel, cu miere, brânză, unt și cârnați, papă exclamă cu entuziasm: „Ei, copiii, vedeți voi ce vă place! Arta e frumoasă, arta te încântă, ...dar așa un *frustiuc* în stil svitgerian... nu veți găsi în toată Italia!”

Și mamă cât pe ce era să se lase târîtă și ea de însuflețirea generală a fetelor. Se resgândi însă încă la vreme și-și ținti privirea plină de nostalgie îndărăt spre *tshincvetschento*, spre miazăzi, stăruind în aceeași poziție și dealungul lacului Constantei și prin Germania întreagă până la Berlin, unde aceasta trece de cea mai remarcabilă particularitate a ei, atât în saloane, cât și la promenada de pe chei!

Trad. de I. T. Lăis.

3. Cursurile vor fi ținute de domni preoți sau învățători. Se vor propune, după metodele cunoscute, următoarele obiecte: 1. Cetirea, 2. Scrierea și 3. Socoteala.

Pentru Cetire, Asociațiunea, la cerere, împarte gratuit atâtea Abecedare de I. Bota, câte are lipsă fiecare comună. Pentru acest scop trebuie să se cunoască numărul ascultătorilor și fiecare comună să ceară numai atâtea Abecedare, de câte are lipsă. Ar fi păcat ca Abecedarele să se risipească fără nici un folos.

4. La sfârșitul anului se va face un examen în fața directorului despărțământului sau a unui membru al comitetului cercual, eventual al dui protopop. Examenul va fi public și după terminarea lui se vor aranja și alte serbări (coruri, reprezentații teatrale, jocuri, etc.). Cei cari au făcut progrese mai mari, vor fi distinși cu câte un premiu (de pildă un abonament la „Biblioteca popoală a „Asociațiunii” sau la o foaie popoală).

Înainte de examen se va face din partea instructorului o listă a celor ce s'au prezentat.

Această listă, semnată de instructor și de președintele examenului se va înainta comitetului central al Asociațiunii.

Pentru a răsplăti intrucâtva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 cor. între acei domni preoți și învățători, cari până la 1 Mai anul 1914 vor dovedi, că au instruit în scris și cetit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1913—1914.

Pe aceste premii, despărțămintele sunt rugate să împartă alte premii, fie din averea lor, fie din donațiunile băncilor și particularilor.

Un mijloc foarte bun, pentru a trezi între țărani neștiutori de carte interesul față de scris și cetit, sunt șezătorile culturale, cari trebuie să se țină Duminică și în sărbători. La aceste șezători să se discute cu țărani chestiunile ce-i interesează pe ei, apoi preotul sau învățătorul, să le povestească întâmplările mai însemnate cetite prin gazete, să le cetească din vre-o carte bucută potrivite, să cetească și câte un țaran priceput, iar tineretul să declame și să cânte diferite poezii și cântări.

Aceste șezători dau viață scrisului și cetitului, pe care le învață cei ce urmează cursurile de analfabeți. Poporul încetul cu încetul trebuie dat, ca cunoștințele lui de carte să le întrebuințeze în viața practică pentru trebuințele lui reale, căci altfel toată învățătura lui n'are nici o valoare.

Cu ocazia șezătorilor, cărturarii să explice țărănilor rostul „Asociațiunii”, să-i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătându-le broșurile ce le primesc în schimbul taxei de 2 cor. și cetindu-le din aceste broșuri.

Tot cu ocazia acestor șezători să se înființeze și agenturi de ale Asociațiunii.

Atragem atențiunea tuturor directorilor de despărțăminte, a preoților și învățătorilor, că cursurile de analfabeți nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor aprobate de guvernul țării, Asociațiunea e îndreptățită a aranja asemenea cursuri, cari ținesc promovarea culturii noastre.

Dni directori ai despărțămintelor, în raportul lor anual către comitetul central, să raporteze despre toate cursurile de analfabeți, cari s'au ținut pe teritoriul despărțămintelor, chiar și când ele nu s'ar fi ținut în cadrele Asociațiunii.

Sibiul, 16 Octomvrie 1913.

Andrei Bărsan m. p. Oct. C. Tăslăuanu m. p. president. secretar.

Nagy Jenő,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătiri în rate favorabile,
Ordinează ziua întregă.

(97—)

Ședința de ieri a camerei

Asaltul opoziției.

Arad, 31 Octomvrie.

După multă ezitare, în sfârșit opoziția maghiară a intrat totuși în cameră. Știrea că președintele Beöthy va trece pur și simplu la ordinea zilei peste cunoscuta cerere a opoziției referitoare la convocarea camerei a risipit și ultima îndoială a șefilor opoziției.

Ședința de ieri a avut o desfășurare foarte agitată.

Îndată după deschiderea ședinței, președintele Beöthy a provocat pe deputații opoziționiști Aurel Förster, Árpád Szentiványi și Ladislau Mesko, să facă jurământul ca membri ai comisiei de incompatibilitate. La îndemnul contelei Károlyi însă, ei n-au satisfăcut acestei provocări, pentru că au fost extradați comisiei de imunitate. Tot astfel a pățit-o și deputatul Ráth, care la timpul său fusese osândit prin o hotărâre a camerei să-și ceară scuzele, iar acum înființându-se la ședință a refuzat să facă acest lucru.

Președintele anunță apoi camerei că opoziția i-a cerut în 28 cor. convocarea camerei. Deoarece însă camera și așa fusese convocată, n'a luat nici o dispoziție în sensul dorinței opoziției. Propune ca petiția opoziției să fie depusă în arhiva parlamentului.

Înainte de a se intra în dezbaterile ordinii de zi la cuvântul contelei Károlyi. Motivează politica de abținere a opoziției, declarând că majoritatea nu poate fi numită parlament, neexistând nici o libertate a cuvântului și nici imunitate pe seama deputaților. Trece apoi la afacerea scandalului iscat în jurul tripoului de pe insula Margareta. Opoziția a voit să aducă în discuție această chestie, dar majoritatea a căutat să-i zădărnicească dorința, cu toate mijloacele.

Președintele Beöthy îl intrerupe pe orator, protestând împotriva bănuielii că președintele camerei s'ar lăsa influențat de majoritate.

Contele Károlyi continuând, spune că partidul guvernamental a rezolvit unilateral chestia scandalului. Critică declarațiile contelei Tisza făcute în cameră în această chestie. Contele Tisza s'a identificat cu Lukács, în loc să-l condamne pe acesta. Majorității îi lipsește orice bază etică căci ea împinge țara într'o deplină decadentă morală. Contele Tisza e ca un om, care ajungând într'o bandă de hoți, se scuză, că nu el a furat ci banda de hoți.

(Președintele îl îndrumă la ordine pe contele Károlyi pentru expresiunea aceasta.)

Contele Tisza identificându-se cu banda de hoți dovedește numai că îi lipsește cu totul simțul de răspundere. Cere ca în scopul lămuririi noii eserocherii să se fixeze o alată ședință.

Contele Tisza îi răspunde imediat. E intrerupt fără încetare de deputații opoziționiști. Respinge acuzațiunea contelei Károlyi că majoritatea ar fi împiedecat opoziția să viie la ședință și declară, că forța brachială a aplicat-o numai pentru ca să zădărnicească cea mai periculoasă dintre toate forțele care e teroarea minorității. Nu e adevărat că regimul de azi s'ar baza pe corupțiune. Contestă îndreptățirea opoziției de a ridica o acuză împotriva lui Lukács din motivul că o bancă a dat o sumă mai mare spre scopuri politice după ce membrii ei au avut tratative cu Lukács. Ce privește cheltuielile electorale, îi adresează contelei Károlyi provocarea, să declare acesta că nu a dat nici un ban pentru alegerea sa. Roagă opoziția să iie parte la dezbaterile camerei, pentru că atitudinea de până acum a partidelor opoziționiste știrbește numai prestigiul națiunii maghiare.

Contele Károlyi pentru că să-i răspundă primului ministru cere cuvânt în chestie personală. Președintele Beöthy pune la vot această cerere, conform noului regulament al camerei, dar contele Károlyi nevoind să recunoască noul regulament, renunță la cuvânt.

Vorbește apoi contele Andrassy. El încearcă să dovedească că presiul camerei a confiscat drepturile minorității. Prin noul regulament și introducerea gardei parlamentare i s'a făcut imposibil opoziției de a lua parte la dezbateri. Co-

rupția dela alegeri el n'o ține compatibilă cu onoarea de maghiar. N'a crezut despre contele Tisza, că el să nu-și tragă consecințele ajungând la cunoștința acestui fapt. Dar afară de corupție majoritatea mai recurge și la forța brută. Cere fixarea unei ședințe conform dorinței opoziției.

Deputatul Sztranzovsky atacă opoziția, și spune că aceasta vine la ședințe numai când e vorba de scandaluri, iar la dezbaterile proiectelor importante nu se arată nici decum.

Deputatul Vázsonyi respinge acest atac îndreptat în contra opoziției. Vorbește pe larg despre detaliurile panamalei cu tripoul de pe insula Margareta și critică foarte aspru rolul ministrului de interne în această afacere.

Vázsonyi făcând observări asupra declarațiilor contelei Korniss, președintele societății „Általános Forgalmi Bank”, contele Tisza îl intrerupe nervos:

„El minte!” Pentru expresiunea aceasta primul ministru e chemat la ordine de președintele camerei.

După ce contele Tisza îi răspunde scurt dep. Vázsonyi, președintele pune la vot propunerea referitoare la petiția opoziției. Camera hotărăște conform propunerii președintelui, ca petiția opoziției să fie depusă în arhiva parlamentului.

Proiecte importante.

Ministrii de rezort prezintă mai multe proiecte de legi.

Ministrul Hazai depune pe biroul camerei proiectele militare. Dispozițiile referitoare la urcarea contingentului de recruți sunt cuprinse în trei proiecte.

Primul proiect se referă la urcarea contingentului de recruți reclamată de armata comună și stabilește aceasta urcare în baza legii militare votate în anul trecut. Astfel în 1914 se urcă contingentul de recruți cu 5600, în 1915 cu 11.500, în 1916 cu 17.000, în 1917 cu 17.500, iar în 1918 și următorii 5 ani cu 18.000 oameni. La aceasta urcare Ungaria contribuie în 1914 cu 2388, resp. 1819, 7250, 7463 și 7676 recruți.

Contingentul de recruți la honvezime rămâne pentru 1914 cel vechiu, pentru anii următori acesta se urcă cu 2500, 4000, 5000 și începând dela 1918 în următorii 5 ani cu 6000.

Proiectul al doilea cuprinde modificările alineatelor respective din articolul de lege XXXI din 1912, modificări reclamate de noua urcare a contingentului de recruți.

În al treilea proiect se stabilește contingentul de recruți pentru anul 1914, conform dispozițiilor din proiectul prim.

Budgetul pe 1914.

Ministrul de finanțe Ioan Teleszky a prezentat budgetul prevăzut pentru prima jumătate a anului 1914. Proiectul budgetar are un caracter transitoriu, deoarece în viitor anul va începe în 1 Iulie. Cheltuielile normale vor fi 916 milioane, iar venitele 932 milioane. Ar rezulta deci un plus de 16 milioane. În raport cu jumătatea din suma budgetului din anul 1913 ni se prezintă următoarea situație: cheltuieli normale: + 54.902.754, cheltuieli extraordinare: de tranzițiune: + 16.966.119, investiții: + 2.655.913, adevă laolaltă + 74 milioane 524.786. Venite normale: + 14.838.267, iar extraordinare: + 21.581.262, în total: + 36.419.529. Față cu suma totală a cheltuielilor de 74.524.786 sunt venite în total numai de 36.419.529; adevă un deficit de 38.105.257 coroane.

După cifrele aceste bilanțul pentru prima jumătate a anului 1914 ne prezintă un deficit de 38.077.840 cor. Deficitul acesta, a spus ministrul, e numai aparent, și rezultă numai din împrejurarea că în plusul de cheltuieli ce ni se prezintă față cu jumătatea budgetului din 1913 sunt cuprinse cheltuielile în suma de 38.177.541 coroane, cari îngreunează mai mult jumătatea primă a anului, neputându-se împărți, în baza dispozițiilor legale, cheltuielile, egal pe ambele jumătăți ale anului. Dacă însă nu calculăm și acest plus de cheltuieli de 38.177.541 atunci bilanțul budgetului pentru prima jumătate a anului 1914 se va încheia în loc de deficit cu un plus de 99.701 coroane.

Continuarea discuției scandalurilor.

După aceste președintele Beöthy propune ca viitoarea ședință să se țină în 4 Noemvrie. Deputatul Ștefan Rakovsky vorbește împotriva acestei propuneri. Se miră că primul ministru ia apărarea secretarului Jeszenszky, contra căruia presa a ridicat acuze atât de grave încât el ar fi trebuit să le facă proces de presă. Spune că primul ministru ar avea datoria să curețe viața publică de panamale. Despre deputații cu cari dă mâna primul ministru, azi nu se mai poate ști că oare nu sunt cu toții creaturi cumpărate. Il provoacă pe contele Tisza să ia o atitudine față de fostul prim ministru Lukács, despre care s'a dovedit că a spus neadevăruri în cameră. Il numește pe contele Tisza un Parsival modern, care căutând cavaleri cinstiți se cufundă numai în moșirlă.

La cuvântul iarăș contele Tisza și declară că partidul muncii va replăti suma primită dela „Általános Forgalmi Bank” în legătură cu înființarea unui tripou pe insula Margareta. Provoacă opoziția să numească pe nume pe deputații, cari au fost mijlocitori în chestia tripoului.

Deputatul Samuil Mándy anunță caz de incompatibilitate împotriva lui Kristoffy despre care spune că a cerut și a primit bani pentru obținerea concesiunii.

Contele Károlyi declară pe cuvânt de onoare că cheltuielile cu alegerea lui dela el le-a plătit. Cere ca și contele Tisza să se declare.

Contele Tisza replică că el l'a întrebat pe contele Károlyi de n'a cumpărat cumva voturi. Până la 1910 el a dat dela el cheltuielile alegerii. Cheltuielile alegerii dea Arad le-au suportat membri partidului muncii din Arad, ceea ce însă a aflat numai mai târziu.

Ședința s'a închis la orele 4 fără un sfert.

Cronica externă.

Svonul alianței turco-româno-bulgare. Înregistrând știrea lansată despre alianța turco-româno-bulgară, ziarul turcesc „Tesvirî Ekiar” spune că aceasta se reduce, după informațiile sale, la demersul pe care l'ar face o putere pentru a crea o asemenea alianță.

Ziarul turcesc spune că n'ar fi o greșală să se considere ca posibilă o asemenea triplică pentru că nu există nici un motiv pentru a împiedeca Turcia și România să meargă mână în mână. Când cabinetul din București va înțelege adevăratele interese ale României și națiunii române, nimic nu va împiedeca pe Turci să strângă cu lealitate mâna ce le-o vor întinde Români. E de asemenea posibil ca Bulgaria să uite pierderile suferite și să se înțelagă cu România separată de Serbia și Grecia.

Amestecul triplei alianțe în conflictul greco-turc. Presa franceză afirmă că Austro-Ungaria și Italia fac sfârșiri — cari le-au reușit până acum — pentru târâgarea tratatelor greco-turce ca astfel să împiedecă încheierea păcii, atâta vreme cât frontierele albaneze de sud nu vor fi stabilite.

Conflict sârbo-grec pe chestia școlilor. După știrile sosite din Macedonia sârbească, un viu conflict a izbucnit între Sârbi și Greci pe chestia școlilor. Sârbi au închis toate școlile grecești, nepermițând a funcționa decât cele românești, protejate de tratatul din București. Tot astfel se întâmplă și cu școlile bulgărești.

Chestiunea tronului Albaniei. „Neue Freie Presse” află din sursă diplomatică că prințul de Wied a pus diferite condiții — mai ales de ordin financiar — guvernului austriac și italian, pentru a primi tronul Albaniei. Prințul de Wied e sărac; veniturile sale sunt de cel mult 150 mii lei anual, în consecință cere înființarea unui domeniu de coroană în Albania. Pe urmă cere anumite garanții pentru cazul când va trebui să renunțe la domnie, fie forțat, fie de bunăvoie. Condițiunile politice au fost în parte împlinite. Prima se referă la completa evacuare a țării de străini.

Tratatul au făcut progrese atât de mari încât cercurile diplomatice sunt convinse că prințul de Wied va primi candidatura.

„Pester Lloyd” află din Viena:

În legătură cu noile știri despre candidatura prințului de Wied la tronul Albaniei cercurile autorizate declară că aceasta nu a fost anunțată în mod oficial.

Știrea că prințul a formulat pretenții de ordin financiar pentru a primi tronul, se desminte. E vorba mai mult despre dorința directă a Albanezilor de a avea un domnitor care va fi apoi aprobat de puteri.

Nu se știe până acum ziua când prințul de Wied va veni la Viena.

Chestiunea drumurilor de fer orientale. Marea arteră a peninsulei balcanice, linia ferată, care unește centrul Europei de Salonic, (prin Niș, Vrania și Ūskiub) formează cu o cale secundară dela Salonic la Monastir, rețeaua unei companii zisă a „drumurilor de fer orientale”.

Capitalurile austriace erau larg interesate, dar în ultimele luni, printr-o directă și întinsă sfertare, ele au ajuns să constituie *mai mult de jumătate din capitalul acțiunilor*. Austro-Ungaria posedă din un control efectiv asupra marilor căi de comunicație din Serbia nouă.

Oricine poate să-și dea seama de gravitatea situației și de necesitatea unui aranjament echitabil între Austro-Ungaria și Serbia, — fără de care cele mai grave complicațiuni sunt de prevăzute.

Acest aranjament este posibil și chiar ușor, dacă cele două partide, aflate în prezentă, ar pune o egală bunăvoință. Interesele lor nu sunt contradictorii: Serbia are interese de ordin *strategic*, iar Austro-Ungaria are interese de ordin *economic*. Trebuie găsit terenul mijlociu, pentru avantajele reciproce și respectarea ambelor interese. Se va ajunge la acest rezultat?

Să sperăm că da, deoarece Serbia are interesul de a obține prietenia Austriei, după cum Austria are interesul de a obține o Serbie mai puțin ostilă și mai liniștită, spre a-și putea întinde dominațiunea economică în Balcani.

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Arad, 31 Octomvrie.

Au mai sosit:

Colecta d-șoarelor *Viorica și Miți Opresan* din *Sămniclăușul-mare* (suma 325 cor):

Maria Dr. Opresan 20.—, Viorica Opresan 5.—, Miți Opresan 5.—, I. V. Pop 5.—, Văd. Silvia Kadar, na Albu 10.—, Petru Fleseriu, paroh gr.-or. 5.—, Matei Grosescu 5.—, Iuliana Dr. Lucay 5.—, Dr. Ioan Demian 10.—, Ileana Dr. Demian 20.—, Teodor Măgonescu 10.—, Vasile Carpenișan 5.—, Anton Măgonescu 2.—, Mărioara Dr. Ardelean 20.—, Iancu Petroviciu, farmacist 5.—, Victor Borbély, student —.50, Alexandru Borbély 2.—, Emilia Halic 2.—, Ioan Popovici, paroh gr.-or. 5.—, V. Deciu, paroh gr.-or. 1.—, Dr. Deciu 5.—, Valeriu Téglăș 1.—, Gavril Téglăș 1.—, Elița Farca 1.—, Dr. Livius Lucay 10.—, Felicia Opresan 4.—, Ioan Ioanovici 1.—, Ioan Albu 2.—, Mihai Nicolin 1.—, George Cotoșman 2.—, Grăvilă Crișan 2.—, Irimie Oprea 2.—, Dușan Petrovits 2.—, Melani Jankovits 3.—, George Subota 1.—, Emilia Vințan 2.—, Bengyeszko Vazul 2.—, Vasile Crișan 5.—, Ștefan Vasile 3.—, Ioan Sărăfolean 1.—, Vasile Sebeșan 2.—, Chira Sebeșan 1.—, Nestor Crișan 5.—, Petru Frățuț 2.—, Lazar Iovanescu 1.—, Ioan Vințan 2.—, Teodor Frățuț 1.—, Ștefan Raica 2.—, Mitru Sârbescu 1.—, Lazăr Cutean 2.—, George Sarafolean 2.—, Simion Ardelean 2.—, Ștefan Comloșan 1.—, George Ivașcu 2.—, Pavel Raica 2.—, George Măcinic 1.—, Dămian Dogar 1.—, Ilie Farca 2.—, George Funariu 3.—, Nicolae Cotoșman 2.—, Gligor Foale 3.—, Ștefan Raica 2.—, Nicolae Funar 2.—, Floare Cotoșman 1.—, George Comloșan 4.—, Vasile Comloșan 1.—, George Comloșan 1.—, George Bobărnac

2.—, Ioan Cotoșman 2.—, Filip Funariu 2.—, George Ostrovaț 3.—, Traian Ardelean 2.—, George Ostrovaț, casar com. 2.—, Ioan Voichiță 2.—, G. E. Dogariu 2.—, Pavel Babi 2.—, George Babi 2.—, Petru Babi 2.—, Nicolae Pesăcan 3.—, Avram Pesăcan 2.—, Atanasiu Li, ovan, inv. 2.—, Mitru Ivașcu 1.—, Ioan Farca 1.—, George Farca, inv. 2.—, George Eremie 1.—, Petru Bieș 2.—, Nicolae Cârpenișan 2.—, NN. 1.10, Fam. George Oprean 10.—, Ioan Mezin 2.—, Filip Fisan 5.—, Ștefan Isac —.40, Dămian Isac —.60, Luca Sârbu —.40, Ecaterina Mihai 2.—, Ilie Contrea 1.—, Ioan Cioban 1.—, Nicolae Ștefan Faur 1.—, Filip Mihai 1.—, Darabos Gêza 1.—, Eremie Mezin și fam. 10.—, Ignea Fisan 1.—, Pavel Mezin 3.—, Axentie Popovici 1.—.

Au mai sosit:

Colecta lui George Popa, inv., Drauț (suma 15.70 cor.):

George Popa, inv. 3.—, Traian Debeleac 3.—, Iulian Popa 1.—, Minerva Popa 1.—, Văd. Sofia Debeleac 2.—, Ana Debeleac 2.—, Meletie Pop 1.—, George Balta 1.—, George Butan —.50, Mateiu Toma —.20, Pavel Rusu —.20, Ioan Butari —.20, Gherasim Mera —.20, Vasile Ilara —.20, Ioan Dable —.20.

Colecta Românilor din *Seini* (suma 29 cor.) „Sătmăreana” inst. de credit și economii 10.—, Georgiu Achim 3.—, Dr. Vasile Selagian, Iuliu Demeter, Bașca George, Groszmann Dăvid, Eugen Neguț, Augustin Popan, Emil Achim câte 2.—, Elișa Berindl, Ioan Muresan câte 1.—.

Colecta d-șoarelor Elena Tamaș și Ana Boc din Giungiu, Sătmăre (suma de 54.60 cor.): Societatea Stul. Antoniu, Societ. muierilor pie câte 10.—, Vasiliu Tamaș preot gr. cat., Laura Tamaș f. preotului, Elena Tamaș, Dr. Vasiliu Mărcuș, Vasiliu Boc jude com. câte 2.—, Elisabeta Forreiter, Floare Bolchiș, Dimitriu Szilagy, Mihai Nagy, Vasile Csunás, Sandru Magyar, Vasiliu Geczi, Ana Bogdán f. r., Mihai Ianicskó soția lui G. Pușcaș, Iosif Andrekovits, Terezia Bumbar câte 1.—, Floare Czunas Maria Bara, Ioan Precup, câte 60 fil., Vasiliu Precup, Ioan Suta, Ioan Boc, Ștefan Suta, Gligorie Balchiș, Vasiliu Bolchiș, Ioan Silagy jun., Georgiu Haicza câte 40 fil., Ioan Bumbar, Dumitru Suta, Georgiu Boldan câte 30 fil., Teodor Racolca, Terezia Kerekes, Vasiliu Szilagy, Maria Talian, Vasiliu Sandor Georgiu Uglai, Ioan Boldan, Ileana Pusztan, Maria Szabó, Georgiu Suta, Teodor Suta, Ioan Bolchiș, Carol Nagy câte 20 fil., Floare Bara 1.—, Ioan Szilagy curatur 2.—, Iosif Szabo 30 fil.

Comuna bisericăscă din Sârbova 6.24 cor.

INFORMAȚIUNI

Plecarea trupei Antonescu din Arad

Arad, 31 Octomvrie.
După trei strălucite reprezentări, trupa Antonescu a părăsit azi orașul nostru în care a fost obiectul celor mai calde manifestații de simpatie. Au fost însoții la gară de d. și d-na Goldiș, d. Dr. Șt. C. Pop, d. și dna Vasilon, de dna și dșoara Trailescu și de doi redactori ai ziarului nostru. La orele 12 și jum. cu acceleratul au plecat spre Lugoj unde vor avea două reprezentări. Ne-au părut așa de scurte, chinul de scurte aceste trei zile. Trenul ce și-a pornit goana spre Bănat, îi ducea par'că pentru a nu-i mai întoarce niciodată. În urma lor a rămas o adâncă impresie și par'că o delicioasă atmosferă de pustietate. Cu vre-o oră înainte de plecare stând cu d. Brezeanu înaintea unei cafele am rămas frumos surprins, când a venit la dânsul un bun artist ungar și în cuvinte calde și pline de admirație și-a luat adio dela marele intrepriet al lui Ion oncașul. Multă vreme va vorbi publicul străin din Arad de această sărbătorească vizită artistică și fără voe vor aștepta-o și ei mereu, vor aștepta-o alătu-

rea de noi, într-o așteptare ciudată. Se va vorbi în toate părțile mult despre artiștii acestei trupe cari sărbătorești pe scenele bucureștene, n'au esitat, nu le-a părut incomodă o coborâre la România din țara ungurească.

Noi urmărindu-i cu drag în năzuințele lor, vom face viața să ne-asculte cuvântul, vom păși cu pași de fier ai încrederii spre „triumful așteptării” care își pândește ora undeva — în zilele de mâine.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme moderată și uscată.

Prognostic telegrafic: vreme moderată și uscată.

Temperatura la amiază a fost 16.6.

În Sibiiu se va comemora Duminecă amintirea marilor noștri răposați: Aurel Vlaicu, Ștefan Iosif și Ilarie Chendi. Duminecă, 2 Noemvrie, se va oficia în Catedrală, la ora 10 și jum. un parastas din partea „Asociațiunei” în memoria marilor noștri morți din vara anului acestuia: *Aurel Vlaicu, Ștefan Iosif și Ilarie Chendi.*

La ora 5 d. a. societatea „Andrei Șaguna” a studenților teologi dela seminarul „Andreian” va comemora amintirea lui Aurel Vlaicu, Ștefan Iosif și Ilarie Chendi în ședința festivă ce se va ținea în sala cea mare dela „Muzeul Asociațiunii.” Contribuțiile benevole ce se vor face cu acest prilej pentru *monumentul lui Vlaicu* se primesc de către casarul „Asociațiunii.”

Aniversarea nașterii principesei Maria a României. *Niciodată ziua aniversării nașterii principesei Maria a României — totdeauna sărbătorită — n'a mișcat mai mult sufletele românești ca azi când, la respectul cu care totdeauna frații noștri din România au înțeles să înconjure pe viitoarea regină a țării, se adaugă recunoștința profundă a atâtor mame cari și-au revăzut copiii, a atâtor surori și soții cari și-au putut îmbrățișa pe ai lor, când ori ce nădejde pierise, — numai mulțumită grijei, abnegației și eroismului A. S. R. principesa Maria.*

Ele, mamele acestea, cari n'au mai plâns, soțiile și surorile cari n'au mai suspinat, ostașii — atâtea mii — cari păstrează în sufletul lor smerit amintirea binefăcătoare a mângâierilor auguste cari le-au alinat durerile când boala crudă — dușmanul nevăzut ce-i prigonea într-una — era invins, mulțumită atenției și străduinței A. S. — poporul întreg care va păstra înruna în profunzimea recunoștinței lui curate imagina blândă a reginei de mâne se va închina astăzi pentru binele, pentru tericirea A. S. R. principesa Maria.

Nații și oficialități străine au sărbătorit-o pentru eroismul său, poporul românesc întreg, dela tîmbarile cele mai umile până la cele mai teribile pîlăre, simțind cu mîndrie și cu încredere că de mâni s'a legat sufletul de țară și de țară și înălțat românesc, al A. S. R. în slăvi mai discretă dar mai profundă și unu în de tîmbire, star această cură e sărbătorească a tuturor.

O nouă descoperire italiană. Ziărele din Roma primesc știri dela Londra că importante experiențe de tragere cu explosive la mare distanță cu ajutorul razelor descoperite de inginerul italian Olivi au avut loc la Portsmouth. Comisia examinatoare tehnică afirmă că experiențele au fost foarte satisfăcătoare.

Un nou incendiu la expoziția din Gand. Din Bruxelles vine știrea că în expoziția din Gand s'a declarat Marti dim. un incendiu care a luat proporții mari pricinuid însemnate pagube, cu toată intervenția pompierilor. Focul s'a declarat într-o herărie a cărei extindere era de 600 m. pătrați. Localul a fost cuprins de flăcări și focul s'a propagat și la clădirile învecinate. Pagubele se evaluează la mai multe sute de mii de franci. Acesta e al șaptelea incendiu dela deschiderea expoziției, care va fi închisă la 3 Noemvrie.

Armata bulgară n'a fost bătută? Prin intermediuul atașatului militar bulgar guvernul din Sofia a pus la dispoziția ziarului „Reichspost”

copia planului statului major și a telegramelor schimbate între comandantul armatei bulgare Kovaceff și cartierul general. Aceasta pentru a dovedi că armata bulgară nu ar fi fost învinsă dacă nu intervenia România.

Armata bulgară ocupase mai multe pozițiuni strategice și în momentul când voia să treacă în ofensivă, a intervenit armata română care i-a paralizat toată acțiunea.

Principii români în Rusia. Ziarul „Dimineața” are informația, că imediat după înșănătoșirea țarinei, — care pe cât se spune a contractat o ușoară răceală — prințul Ferdinand al României împreună cu prințul Carol vor face o vizită familiei imperiale ruse. Același ziar spune că de vizita aceasta se leagă și proiectul de căsătorie al principelui român Carol cu Marea Ducesă Olga fiica cea mai mare a țarului.

Pentru fondul ziaristilor. Din prilejul mutării la Timișoara a prea iubitului prieten Nicolae Pinea, fost preot în Nicolinț și stabilit de câțiva ani în Timișcubin, prietenii lui au aranjat o mică petrecere de despărțire și au colectat 9 cor. pentru fondul ziaristilor. — Un participant.

Logodnă. Dșoara Silvia Pop din Jucul-de-joș și d. Dr. Emil Mureșian, avocat în Mociu logodiți. Din acest prilej au trimis administrației noastre 10 cor. pentru fondul ziaristilor.

Felicitări!

Isbânda partidelor constituționale italiene. În general, presa independentă italiană se arată mulțumită de rezultatele alegerilor politice. Cu toate că sunt vre-o sută de balotaje, noua cameră și-a asigurat o majoritate liberală constituțională cu adevărat zdrobitoare. Republicanii au dispărut aproape ca partid din camera italiană, iar în ceace privește partidul socialist, se observă că singurul fapt că din cei 50 de socialiști cari au reușit la primul scrutin, 20 sunt reformiști dovedeste cât de mult a slăbit în Italia conștiința socialistă și disciplina partidului.

Ziarul „Resto del Carlino” scrie: Astăzi partea liberală italiană apelează la încrederea sufragului universal cu aceeași încredere cu care a apelat, acum 50 de ani la Plebiscito. Liberalismul italian n'a pierdut nimica din puterea-i firească, nu cedează față de împrejurări ci răspunde întotdeauna cerințelor istoriei și ale vieții naționale. Liberalismul italian e mai mult ca un partid; e o conștiință, însăși conștiință italiană. A fi liberali, înseamnă a fi italieni, a fi italieni în jertfe, în datorii ca și în glorie și în izbânde. Liberalismul trăiește din acceptarea și afirmarea realității, pe când socialismul italian se trage din niște ideologii ce au fost întrecute de realitate. În Italia nu mai sunt socialiști, de vreme ce nu mai sunt socialiști cu credință. Partidul socialist italian nu mai valorează nimica din vreme ce trăiește din interese burgheze și e silit să cedeze armelor și pozițiunile cucerite eri unde catolicii reușesc să înjghebeze alcătuiri economice proprii.

Caz de moarte. Miercuri în 29 Oct. a încetat din viață în Sebeșul-săsesc în etate de 56 ani Gheorghe Popp.

Rămășițele pământești ale defunctului vor fi depuse spre vecinică odihnă Vineri.

Odihnească în pace.

Români este titlul unei noi reviste ce va apare în curând la Craiova, sub direcțiunea dlui Maximilian Schroff, excelentul traducător al lui Eminescu. Noua revistă va fi politică, sociologică și literară și va răspândi știința și literatura noastră în limba germană.

O distincție frumoasă. Se știe că în luna Decembrie 1912 o corabie franceză „Amies reunies” a naufragiat pe coastele Franței. Văzută de personalul cargobotului nostru „Iasi” care era în cursă spre Rotterdam, întreg personalul corăbiei a fost salvat, iar corabia s'a înecat sub valuri.

Fapta de curaj și devotament a marinarilor de pe cargobotul „Iasi” a fost adusă la cunoștința presidentului republicii franceze prin ministrul marinei comerciale din Franța. În urma raportului elogios adresat de ministrul Franței, președintele republicii franceze a binevoit a conferi viligentilor noștri marinari: Chinov E-

remia, Ștefănescu Petre și Teodorescu Vasile „medalia pentru salvare” cl. I.

Comandantul vasului „Iasi”, d. Dimitrie Dimitriu, a primit din partea președintelui republicii franceze, un frumos binoclu de coastă.

Inmormântarea patriarhului Bogdanovici. Azi înainte de amiază a sosit la Carloviț trenul cu sicriul de metal, în care e așezat cadavrul patriarhului Bogdanovici. În gară preoțimea întreagă în frunte cu toți episcopii sârbi și administratorul Gruici au întâmpinat sicriul. Catafalcul a fost ridicat în biserică catedrală. Inmormântarea va avea loc Duminecă sau Luni.

Natalitatea în Belgia. Nașterile cari erau în Belgia de 29.4 la 1000 locuitori în 1901, au scăzut progresiv în ultimii zece ani, ajungând la 23.7 în 1910. În 1910 natalitatea în Franța era de 19.6 la 1000 — deci o deosebire mică, lucru nepăcut Belgiei. În 1912 natalitatea în Bruxelles a fost de 17.1. Capitalele totdeauna sunt contra copiilor. Dar orașul Bruxelles are numai 76.947 locuitori. Dacă punem la socoteală populația din cele 15 comune aferente 745.380 natalitatea variază între 24 și 9.8 la 1000, adică o mijlocie de 16.8.

Reorganizarea cavaleriei române. Suplimentul militar al ziarului „Fremdenblatt” se ocupă cu proiectul de reorganizare al cavaleriei române, care în actuala ei formațiune nu mai corespunde cerințelor moderne.

Proiectul tinde în primul rând să stabilească mai multă conformitate între organizația cavaleriei în timp de pace și cea în timp de război.

Ziarul mai vorbește despre planurile de a preface Mangalia într'un port militar și de intenția ministrului de război de a forma un escadron de gardă numai din musulmani.

Ploaie de fluturi. Din Bernay (Franța) se anunță, că zilele trecute a băntuit pe acolo o puternică furtună. Înaintea furtunii s'a văzut o uriașă coloană de fluturi albi, cari erau atât de deși, încât întuneau lumina soarelui. După furtună milioanele de fluturi acopereau pământul, formând un strat de 10 centimetri.

Hamlet, un problem sexual. Să te ferească Dumnezeu de procurorii care se apucă să facă critică literară! Șeful parchetului din Drezda, d. Wulffen, a publicat zilele acestea o broșură intitulată „Hamlet, un problem sexual” prin care susține un teribil rechizitoriu la adresa bietului prinț de Danemarca. Wulffen susține că Hamlet era amoretat de mama sa și din această cauză el ura pe unchiul său. Tot din cauza acestui incestuos amor, de ordin platonice, Hamlet a fost împins să provoace cele 4 omururi și să nesocotească amorul curat și nobil al Ofeliei!.. Oh, procurorii!

„CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL”, din Ungaria și Transilvania, care în curând va ieși de sub tipar e cel mai de seamă din calendarele românești de aici. Bogat în ilustrații de o execuție strălucită și neîntrecută.

Calendarul cuprinde un foarte bogat material literar.

Prețul calendarului e 60 fileri, pentru care preț ori cine poate avea o podoabă în casă.

La comenzi se adaugă 20 fileri pentru porto postal.

Se poate comanda de pe acum la: Librăria „Concordia” („Tribuna”) în Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.

Cereți gratis și franco noul catalog al librăriei noastre!

Adresa: Librăria „Concordia” Arad Str. Deák-Ferencz nr. 20.

ILUSTRATE CU AVIATORUL AUREL VLAICU a editat librăria noastră. Sunt 2 feluri: 1. Vlaicu singur. 2. poetul Octavian Goga-Aurel Vlaicu. Ilustratele sunt foarte bine reușite, brom-argint. Bucata costă 20 fil., 25 bucăți Cor. 3.50, 50 bucăți Cor. 6.50, iar 100 bucăți Cor. 12.— Ilustratele se trimit sortate iar dela 25 bucăți în sus franco. Comandele să se trimită pe adresa următoare: Librăria „Concordia”, Arad.

x În atențiunea celor ce cumpără mobile. Bruckner Lipót, fabricant de mobile în Arad, și-a mutat magazinul de mobile înființat acum 32 de ani, provăzută cu aranjament nou, în bulev. Andrassy nr. 5 (fosta localitate a cinematogra-

fului Apollo). Asortiment foarte bogat de mobile de masă și tapetier, aranjamente americane pentru birouri. Preturi ieftine, serviciu prompt. Bu 1518—10

x **Știre medicală.** Dr. med. univ. Ștefan Tămășdan, specialist în arta dantistică cu 1 Noembrie st. n. își va muta locuința în strada Jozsefföherceg ut nr. 22 parter (palatul Acsev. Tt 1517—10.

ECONOMIE

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kigr.)

— 31 Octomvrie.

Grâu pe Aprilie 1914	11.35
Secară pe Aprilie 1914	8.94
Ovăș pe Aprilie 1914	7.46
Porumb pe Mai 1914	6.25

Bibliografie.

A apărut:

„Noi” organul studenției române, revistă social-culturală ilustrată.

Aceasta revistă ce apare la Cluj, ar putea face un bun serviciu studenției românești din Ungaria, dacă și-ar da puțină silință, să treacă din stadiul de puerilitate și răceală în care se află. Apoi apariția asta la intervale de timp tot mai lungi, nu e semn bun. Știm că în toate părțile a fost bine primită vestea apariției numitei reviste și poate au rămas surprinși cetitorii de numerii useați ce-au apărut până acuma.

Ar fi de dorit, ca studențimea din Cluj să-și dea seamă și să înceapă o activitate mai serioasă și pot fi siguri că vor afla îndestulitor sprijin în publicul nostru. Mai ales acolo în Cluj ar fi la locul ei o bună revistă.

*

„Consinzeana” aduce în ultimul număr pe lângă reproducerea după tablourile lui Octavian Smigelschi, fotografia în grup a trupei V. Antonescu care în turneul artistic prin țara noastră, au fost trei zile oaspeții Aradului.

*

„Noua Revistă Română” de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru, „Problema balcanică și opinia maghiară” ancheta Noiei Reviste Române. Păreri dlor: Conte Stefan Tisza, Alex. Márki, Oscar Jász, Ignác Kosutány, Béla Földes. Noutăți: Monopolul pedagogiei, anexă catedrei dlui Dimitrescu-Iași. Conflictul sârbo-albanez. — Actuale: C. Rădulescu-Motru: Regele Carol și politica externă. N. N. Panaitescu: Haret și Vlaicu. — Literatură: F. Aderca: Madrigal astronomic. H. S.: Maxime. — Cronica literară: Ion Trivale: Ilarie Chendi. Propilee artistice de Marin Simionescu-Râmniceanu. — Insemnări: Ancheta „Noiei Reviste Române” și presa noastră. Impresii din timpul acțiunii militare. — Cooperația și socialismul. Teatrul „Duyieux Colombier”. „Arta de a vorbi”. — Revista revistelor: Lucașfăruș. România Viitoare. Economia Națională. Viața Nouă. Orientul Român. Conșirbiri Literare. Aescușape. — Monumente.

Silvestru Moldovan: Ardealul II. Tinuturile de pe Murăș. (Ediția II din „Țara noastră”). Cu mai multe ilustrații. Editura librăriei Ioan I. Ciurcu. Brașov 1913.

*

Virgil N. Madgearu: Industria la domiciliu și asigurările sociale. București, „Minerva”. Strada Edgar Quinet 4. 1913. Prețul 1 leu 50 bani.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Restaurantul „Gambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu confort modern; bucătărie excelentă, vinuri curate excelente, prețuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stimă: SZALAY IMRE, ospătar.

Aducem la cunoștința on. public, localitățile le-am mutat în palatul baronului Bohus.

Aradi Ipar- és Népbank.

1520

Bătăturile,

la 507

scortoșenia pielii, urcișorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la prăgăltor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr

La Librăria „CONCORDIA”

ARAD, str. Deák Ferenc nr. 20.

Se află de vânzare următoarele noutăți literare:

Stelian I Constantinescu, profesor. *Din problemele educației. Studii din psihologie și pedagogie*. Preț 3 cor. plus 20 fil. porto.

Eugen Todt. *Robii pământului*. Cor. 1.50, plus 20 fil. porto.

Bibl. teatrală nr. 31. *Farmacistul*, comedie într'un act de Max Maurey, 32 fil. plus 5 fileri porto.

Bibl. teatrală nr. 35 *O repetiție*, dialog Localizată de Marina Bocu, 20 fil.

Onoto Watana. *Priveghitoarea japoneză*. Roman din viața japoneză. Trad. de I. Constantinescu-Delabaia. (Bibl. Flacăra). Preț 60 fil., plus 5 fil. porto.

Bibl. Steaua. *Boalele ochilor și îngrijirea lor* de Dr. G. Sănculeanu, 20 fil. plus 5 fil. porto.

Bibl. Steaua nr. 36. *Snoave*, 20 fil. plus 5 fil. porto.

L. Tolstoi. *Pamfil și Iuliu*. Povestire din timpurile întâilor creștini. Bibl. pentru toți nri 802 30 fil.

Victor Hugo. *Legenda frumosului Pecopin și a frumoasei Baldui* 30 fil.

Ion Gorun. *Știi românește?* 30 fil.

Em. Grigorovitch și W. Ghül. *Dicționar german-român*. Ediția II Cor. 360.

Alphonse Daudet. *Fromont și Risler Moravuri pariziene*. Roman premiat de Academia Franceză. Cor. 1.20, plus 20 fil. porto.

H. de Balzac. *Moș Goriot*, 90 fil. plus 10 fil. porto.

Cea mai potrivită carte pentru copii:

Contesa de Segur. *Povestiri cu zâne*. (Cu multe ilustrații) trad. de Ludovic Daus 90 fil. plus 10 fil. porto.

Pentru copii. Edmondo de Amicis. *Cuore*. (Înimă de copil.) Ediție nouă și complet ilustrată. Bibl. pentru toți nri 426-429, Cor. 1.20, plus 10 fil. porto.

Vasile Conta. *Încercări de metafizică materialistă*. Bibl. pentru toți nri 863-864, 60 fil. plus 10 fil. porto.

Wilhelm Hauff. *Cerșetoarea dela podul Artelor*. Bibl. pentru toți nri 806-807, 60 fil. plus 10 fil. porto.

Dr. Gustave Le Bon. *Nașterea și moartea Materiei*, 30 fil. plus 5 fil. porto.

La Arme. Cor-Mars. *Versuri de St. O. Iosif*. Muzica de baritonul C. E. Petrescu. Preț 1 cor. plus 10 fil. porto.

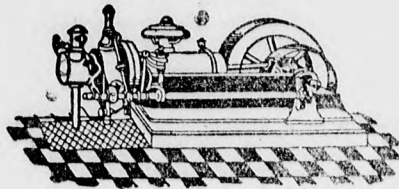
Ediția III a harta teritoriului de reintregirea Dobrogei românești, cu una graniță fixată definitiv și exact conform protocolului din tratatul de pace încheiat la 28 Iulie 1913 Preț franco 50 fil.

Körber József és T-sa

LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.

(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, instalații de apeducte. Atelier pentru repararea pom-pelor, a mașinelor cu benzină, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

Lipire autogenă cu cea mai deplină garanție Atelier special. Turnătorie de fer și oțel.

TELEFON 184.

Kratochvill Agoston turnătorie de lucrări de artă și firme.

BUDAPESTA, VII., Cserhát u. nr. 22.

CANCELARIA ADVOCATIALA
A DR.-LUI

X. Y.

225/335 cm. în măsură 10 cor.
Împachetat în loc Budapesta.

Ka 143-30

Tabele de firmă vârsate din bronz și zinc pentru din oficiu, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

He 1429

precum și viță americană pentru altot, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.) Mediaș. — Medgyes.

Serviciu conștiințios. Săuiri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco.

În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informații în scris sau verbal dela dñii proprietari cari mi au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

NIG. VINTILLA

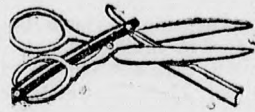
cea mai excelentă ascuțorie artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Ciszădiei 43.

o ascuțorie pentru cuțite, artistică și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel.

Pentru ascuțirea bricelor, forfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuțitar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

Vi 1277

VALORIZARE de NISIP!

Cine are scobit să se ocupe în fabricarea procesului de valorizare a nisipului

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țigilei de beton orândaită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țigilei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tabelilor mozaic și ciment.

Să cereți totodată examinarea gratuită a nisipului, mergând la fața locului a inginerului nostru și să examinaze masinile noastre de valorizare a nisipului

Fabrică de mașini p. Industrie de nisip.

SZÁNTÓ ES BECK

Ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Prima fabrică de bănci de școală brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune bănci de școală

brevetate sistem „Feiwei”,

„Zahn” și „Rettig”, mobilă pentru școli aparate de gimnastică, mobilă modernă pentru biserică, bănci pentru biserică și mobilă pentru

Fe 1288

Preț curent gratis.

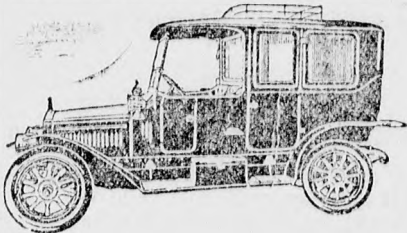
grădinițele de copii.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

Reparaturi de motoare și automobile în orice
mărime execută în atelierle mecanice de mașini

W. BENKER

SIBIU, Lederer-gasse nrul 30.

Specialitate: Aparate electromag-
netice de aprins. — Roți dințate, tăiate.

Be 1276

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

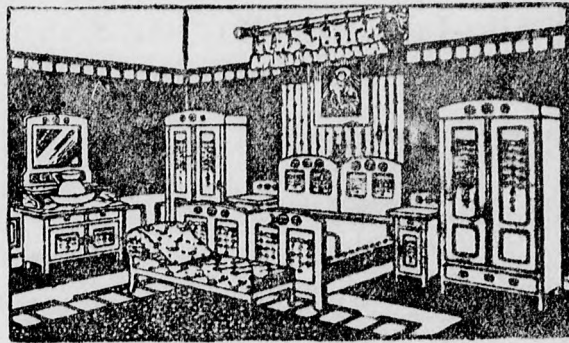
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 118—120

Pregătește mobilele cele mai mo-
derne și luxoase cu prețuri foarte
moderate.

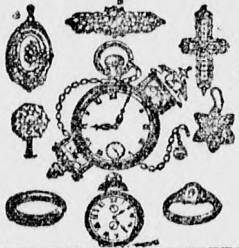
Mare depozit de piane excelente,
covoare, perdele, țesături foarte fine
și mașini de cusut.

Dacă vorești să ai un clasorof inexcipientabil sau dacă
vorești să-ți fie clasoroful reparat cu specialitate te
:: adresează clasorofarul ::

WILHELM ZEY

în SIBIU, Piața-mică numărul 16.,

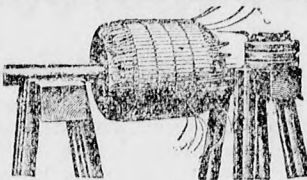

unde se capătă cu prețuri conve-
nabile, pe lângă garanția toffelul de
orologie pentru buzunar, —
pentru părete, și — sunătoare.

Fii atenți la firmă!

Ze 1278

Specialități: repararea mașinilor electrice,

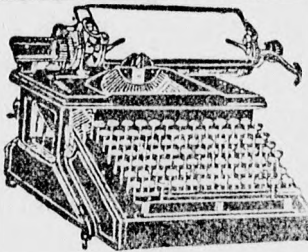

în orice mărime și de
orice fabricație, fabrica-
ție de colectoare, imple-
țirea de armatură, trans-
covolotare. Fa 1290

Motoare electrice. Dinamos.

Coresp. în limbile: română, franceză, germană și maghiară.

Frank és Berger, Budapest, VIII.,
Bezerédi-utca 5/6.

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public,
că despărțământul nostru de
covoare l-am predat domnului

JONÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai de-
parte în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne
pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ
al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouile noastre localități

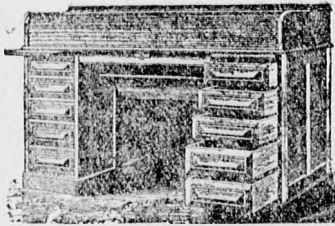
din palatul MERBL (lângă prăvălia Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini
de scris „SMITH PREMIER” și „JERRY” și ai mobilelor
americane pentru birouri, fimem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris.

Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul no-
stru de reparări l-am mărit și
l-am aranjat modern precum
și în urma excelențelor con-
ducători, suntem în măsură a
satisface celor mai delicate pre-
tențiuni în mod prompt și
conștințios. Rechizitele noastre
americane sunt din calitate ex-
celente, și se vând cu prețuri

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de
scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai
culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stlmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabl-
liment de mașini de scris „SMITH” din Ungaria-de-sud. Ma 129

**Vindecarea radicală și sigură
a hemoroizilor!!!**

După lungi încercări și experiențe am
reușit să descopăr și să pun în circu-
lațiune un mijloc binecuvântat pe seama
suferezilor, așa numita alifie »Retour»
în contra hemoroizilor.

În urma compunerii ei favorabile a-
ceastă alifie nu numai alină durerile,
ci ea și reduce boala!

Numeroase scrisori de mulțumită do-
vedesc, că alifia »Retour» a făcut mi-
nuni și în cazuri grave ba de obicei
ea face de prisos chiar și operația!..
O teglă de sticlă 3 coroane.

Se poate comanda dela:

Rastädter József,

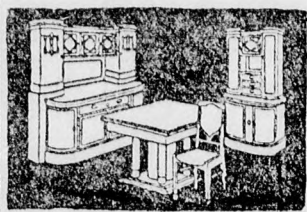
farmacie la »Sfântul Ștefan»

Vârșet (Versecz).

La comande peste 10 coroane, expe-
dierea se face franco. Ra. 1094

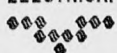
Hinger József

tâmplar pentru edificii și mobile
Alba-Iulia, (Gyulaféhervár) str. Séchenyi nr. 10.
==== (Casa proprie). ====

Pregătește orice lucrări din acest ram atât noi cât și reparaturi; lucrări pentru clădiri, aranjamente complete pentru școale, biserică, locuințe, birouri etc., din material bun și uscat după model sau din combinație proprie. — Prețuri convenabile, serviciu coulant se garant. (Hi 1280)

FABRICĂ TRANSILVANIA DE BRÂNZETURI DE OAIȘI CU PUTERE ELECTRICĂ.

Carl Albrecht

Sibiu, str. Burgergasse nr. 13-15

Oferă cele mai renumite soiuri de brânză. Brânză secuiască, recunoscută de cea mai fină specialitate în lunile Martie—Septembrie. Brânză de prima calitate, unsuroasă și dulce, în lunile Septembrie—Februarie. Brânză de oaișă Scunda, mai puțin unsuroasă. Cea mai bună calitate de brânză de munte în burduf. Producțiune zilnică, — proaspete, expedate cu ramburs. —

Liste de prețuri și probe se trimet la cerere gratuit și franco. ===

A 1279

Agentia principala a fabricii de masini a carilor ferate Imp. și reg.

Mare depozit de masini de imblătit, motoare cu benzina, absolvitoare de gaz, cu gaz, locomobile, masini cu aburi, aranjamente pentru mori toffelul de masini și rechizite economice. Noutate! Patent Record II, masini de semănat, excelentă: 3 masini combinate.

Agentia fabricii de masini Massey-Harris soc. pe actii in

TORONTO (America-nordica), pentru legarea snopurilor, masini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. Noutate! Masina sistem Massey-Harris pentru grebarea brezelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două masini combinate, executate din oțel.

Agentia fabricii de masini FEHER MIKLÓS soc. pe actii

BUDAPENTA, pentru locomobilele „Record” cu benzina, pluguri, imblătitoare și vehicule, — pentru măsura morilor, motoare cu benzina și oleu brut și achizite pentru masini de imblătit, precum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnelor. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agentia soc. pe actii Alfa Separator

pentru toffelul de masini pentru lăptării, aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburitoare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări e greutate cu aburi și benzina

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de masini de imblătit; motoare, masini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice masini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinilor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și depozit: **IOSIF LĂNYI** Brașov strada Lungă 201.

Telefon Interurban: 382.

(La 505)

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

Nici un român să nu-și cumpere mobile până ce nu vizitează
PRIMA FABRICĂ ROMÂNEASCĂ DE MOBILE

EMIL PETRUȚIU

în SIBIU (Nagyszeben) str. Sării (Salzgasse) 37.

care execută toffelul de mobile moderne în toate stilurile, — ca garnituri pentru

dormitoare, prânzitoare, saloane și tapetarie proprie.

EXPOZIȚIE ZILNICĂ cu garnituri complete. Construiește toate lucrările de lipsă pentru biserici vechi și noi și binate, pe lângă executarea cea mai solidă; promptă și pe lângă garnță.

Telefon: 47.

(Pe 1348)

Telefon: 47.

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

(He 312-30)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Heldenberg

din SIBIU str. Helftauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,

instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Alifje „Măgnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșăței și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 culori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti-pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, esturului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1-2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1-50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor. 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1-50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălile încetează perirea gălilor. — Prețul 1 cor.

Hypnoneroin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se adă de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :: Vă pășiți de imitații !!

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

Filnd aprovizlonat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, învitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebreale se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

Littmann S. Sándor

mare prăvălie de diamante și bijuterii existentă de 20 ani în Budapesta

Sucursală în Arad, str. Atzél Péter nr. 1.

(mai nainte ASSAEL H. és FIA). Telefon: 201.

Oferă on. mușterii următoarele avantaje:

1. **Vinde:** bijuterii cu briliante și nestemate.
2. **Aurării curate:** lanțuri, inele etc. pe lângă prețuri minimale.
3. **Argintării pentru masă,** obiecte de lux, după cursul vechiu, fără considerare la continua urcare a prețurilor.
4. **Ceasornice de buzunar,** cu mecanism fin și precis, garanță pe mai mulți ani, pe lângă câștig moderat.
5. **Bijuterii vechi** străformează foarte elegant, pregătește desenuri la dorință.
6. **Cumpără** ori schimbă lucruri vechi, bijuterii, obiecte de aur și argint cu prețuri convenabile.
7. **Reparaturi** execută conștientos, obiecte mari cu prețuri moderate, obiecte mai mici gratis.
8. **Argintării vechi,** unele obiecte de aur le vinde cu prețuri după inventar.
9. **In provincă la dorință trimite asortiment bogat de obiecte.**